võrra üla- või allpool. Kuid ometi on Emajõe org Tartu kohal kõige kitsam ja teiseks leidusid just siin tümas Emajõe orulammis kummalgi pool jõge mõned kõrgemad ja kuivemad saared — praeguse botaanikaaia ja Vene tänava kohal (vrd. 2. joon.). Neid saari mööda pääseti kergesti jõe äärde, ja nii oli loomulik, et ülekäik kujunes just Tartu kohale.

Veel nüüdsedki Tartu tänavad jälgivad osalt neid teid, mis käisid siit üle oru ja jõe (vrd. 2. joon.). Juba muiste tuli lõuna poolt Tartu kohta välja kaks teed, üks umb. nüüdse Riia, teine Otepää—Võru maanteed mööda. Nad ühinesid kuski praeguse Riia mäe piirkonnas ja las-

Joon. 3 Tähetornimäe, end. Tartu linnuse põhjaveer praegu. Paremalt, puude alt käisid arvatavasti läbi vall ja kraav, mis eraldasid linnus-neemiku nüüdsest Toomimäest.

kusid siis mööda Riia tänavat alla orgu. Riia tänava kohta oli vesi juba ürgajal söönud siinpoolsesse järsku oruveeru aeglaselt jõe poole alaneva sälgu, mida mööda pääseti kergesti alla. Riia tän. otsa kohalt läks tee umb. nüüdsest Ülikooli ja Gust. Adolfi (end. Jaagupi) tänavat pidi mööda kuiva veerualust Laia tänavani, kust pöördus mööda eespool-mainitud lammisaart jõe äärde. Jõgi ületatud, tee (praegune Vene tänav) kasustas teisel pool jõge olevat saart ja tõusis siis nüüdsest Narva mäest üles. Siin oli järsus oruveerus samasugune aegapidi tõusev sälk, nagu teisel pool jõge Riia tänava kohal.

Mitmed asjaolud näitavad, et kirjeldatud Tartust läbiviivail teedel toimus kaugest esiajast saadik elav liiklemine. On seepärast täiesti loomulik, et nende sillakoha juurde tekkis juba väga varakult linnus, mis valitses seda teede sõlmkohta.

Tartu II, lk. 211